OFFLIMITS Expertisecentrum Online Misbruik

Stichting Offlimits
Postbus 51323
1007EH Amsterdam

+31 20 261 52 32
info@offlimits.nl

KvK-nummer 41217108

Geachte leden van de Commissie voor Digitale Zaken,

Vooruitlopend op het rondetafelgesprek over Sociale media en kinderrechten op woensdag 16 december delen wij vanuit Offlimits graag onze visie op dit onderwerp.

Introductie
Offlimits zet zich in voor online veiligheid en de bescherming van mensenrechten online. De online leefwereld en technologie ontwikkelen zich voortdurend. Dagelijks zien we hoe online grensoverschrijdend gedrag en misbruik veranderen en hoe AI daarin een steeds grotere rol speelt. Als Trusted Flagger helpen wij strafbare en onrechtmatige content te laten verwijderen. Als kanarie in de digitale kolenmijn hebben wij een unieke kennispositie en signaleren trends en ontwikkelingen vaak als eerste. Dat geldt ook op het gebied van sociale media en kinderrechten. Om kinderen online veilig te houden, staat steeds de juiste balans tussen vrijheid, veiligheid en begrenzing centraal.

Kansen en risico's
De online leefwereld is onlosmakelijk verbonden met het dagelijks leven van kinderen en jongeren. Sociale media bieden hun veel mogelijkheden om hun rechten uit het door Nederland geratificeerde VN-Kinderrechtenverdrag[1] uit te oefenen, zoals de vrijheid van meningsuiting, toegang tot informatie en participatie. Ze bieden ook ruimte voor zelfexpressie en identiteitsvorming[2]. Voor lhbtiqa+ jongeren zijn sociale media vaak extra belangrijk, bijvoorbeeld voor herkenning en steun[3]. Deze mogelijkheden mogen we hun niet ontnemen.

Sociale media brengen ook risico's met zich mee, net als ontmoetingsplekken in de fysieke wereld. De online omgeving kan het makkelijker maken om de grenzen van anderen te overschrijden. Wij horen dagelijks verhalen van jongeren die op sociale media te maken krijgen met bijvoorbeeld cyberpesten, doxing en sextortion. Online en offline grensoverschrijdend gedrag kunnen bovendien in elkaar overlopen. Dat zien we bijvoorbeeld bij seksueel misbruik dat zowel online als fysiek plaatsvindt[4]. De gevolgen voor slachtoffers kunnen verwoestend zijn en hun mentale gezondheid, relaties en gevoel van veiligheid aantasten.

De macht van sociale media
Ook de ontwerpkeuzes van sociale mediaplatforms kunnen bijdragen aan risico's voor jongeren. Technologie is niet neutraal[5][6]. Een kleine groep machtige technologiebedrijven fungeert als poortwachter en bepaalt in belangrijke mate hoe sociale mediaplatforms functioneren. Hun commerciële doelstellingen staan niet altijd op één lijn met de veiligheid en het welzijn van gebruikers. Dat zien we terug in manipulatief ontwerp dat overmatig gebruik stimuleert, privacy-

[1] Zie ook Geschiedenis kinderrechten
[2] Lievens, E., Livingstone, S., McLaughlin, S., O'Neill, B., & Verdoodt, V. (2018). *Children's rights and digital technologies.* In U. Kilkelly & T. Liefaard (Eds.), *International Human Rights of Children.* Springer.
[3] Hoe ondersteun je lhbtiqa+ jongeren? Movisie (2025).
[4] Waar de digitale en fysieke werelden elkaar raken. Onderzoeksrapport van Fonds Slachtofferhulp (2026).
[5] Orlikowski, W. J. (1992). *The duality of technology: Rethinking the concept of technology in organizations.* Organization Science, 3(3), 398–427.
[6] Winner, L. (1980). *Do Artifacts Have Politics?* Daedalus, 109(1), 121–136.

instellingen en standaardkeuzes die gebruikers onvoldoende beschermen[7], aanbevelingsalgoritmes die schadelijke content promoten of versterken[8] en AI-gestuurde contentmoderatie die onvoldoende rekening houdt met context[9]. Hierdoor kunnen ook legitieme uitingen, bijvoorbeeld van queer-gemeenschappen, onterecht worden verwijderd[10].

Deze bedrijven hebben grote invloed op welke content en perspectieven het meest zichtbaar zijn op hun platforms. Daarmee beïnvloeden zij niet alleen de toegang tot informatie en de pluriformiteit van het online debat, maar ook de mogelijkheden van gebruikers om hun mening te vormen en te uiten[11][12]. Dit kan doorwerken in de normen, denkbeelden en gedragingen die jongeren ontwikkelen, zowel online als offline.

Platformverantwoordelijkheid als prioriteit
Technologiebedrijven moeten bij het ontwikkelen en aanbieden van hun producten en diensten rekening houden met het belang van kinderen, zoals artikel 3 van het Kinderrechtenverdrag[13] voorschrijft. De EU Kids Act beoogt kinderen online beter te beschermen en hun online omgeving gezonder te maken. Maar een uniforme aanpak kan bepaalde kinderen onevenredig benadelen. Kinderen hebben immers uiteenlopende behoeften en kwetsbaarheden en platforms verschillen in functionaliteiten, gebruik en risico's. Bovendien hebben de voorgestelde maatregelen ook gevolgen voor volwassenen.

We herkennen ons dan ook in de kansen en risico's die het kabinet signaleert rond een Europese minimumleeftijd, leeftijdsverificatie en een grotere nadruk op ouderlijke toestemming. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging van de gevolgen voor grondrechten en privacy, de effectiviteit en proportionaliteit van deze maatregelen en de mogelijke neveneffecten, waaronder het risico op ongelijke toegang voor kinderen. Daarbij moeten praktijkervaringen in andere landen ook worden meegewogen.

Voor Offlimits staat voorop dat platforms hun diensten veilig en ethisch ontwerpen, inrichten en onderhouden, zodat álle gebruikers worden beschermd. Daarvoor zijn veilige standaardinstellingen, het tegengaan van manipulatief ontwerp en commerciële prikkels die schadelijke ontwerpkeuzes stimuleren, en meer transparantie over de werking van aanbevelingsalgoritmes en de invloed daarvan op het informatieaanbod nodig.

Wat is nog meer nodig voor een veilige online omgeving?
Wetgeving en veilig design alleen zijn niet voldoende. Ouders, opvoeders, het onderwijs, maatschappelijke organisaties, de overheid en technologiebedrijven hebben hierin allemaal een rol. Offlimits draagt hieraan bij met drie samenhangende pijlers: preventie en digitale opvoeding, snelle en laagdrempelige hulpverlening en passende zorg en opvolging wanneer dat nodig is. Effectief toezicht op het gehele stelsel is daarbij onmisbaar. Dat geldt ook voor betekenisvolle participatie van kinderen en jongeren. Zij hebben niet alleen het recht om gehoord te worden (artikel 12), maar

[7] Zie bijvoorbeeld Irish Data Protection Commission announces €345 million fine of TikTok | 15/09/2023 | Data Protection Commission
[8] Position paper over de Manosphere van Offlimits (2026).
[9] Oliva, T. D. (2020). *Content Moderation Technologies: Applying Human Rights Standards to Protect Freedom of Expression.* Human Rights Law Review, 20(4), 607–640.
[10] Oliva, T. D., Antonialli, D. M., & Gomes, A. C. (2021). *Fighting hate speech, silencing drag queens? Artificial intelligence in content moderation and risks to LGBTQ voices online.* Sexuality & Culture, 25(2), 700–732.
[11] Commissariaat voor de Media. (2026). *Naar democratisch gezonde feeds: Hoe toezicht en beleid aanbevelingsalgoritmes van sociale media kunnen verbeteren.* Rapport.
[12] Lasser, J., & Poechhacker, N. (2025). *Designing social media content recommendation algorithms for societal good.* Annals of the New York Academy of Sciences, 1548(1), 20–28.
[13] Lievens, E., Livingstone, S., McLaughlin, S., O'Neill, B., & Verdoodt, V. (2018). *Children's rights and digital technologies.* In U. Kilkelly & T. Liefaard (Eds.), *International Human Rights of Children.* Springer.

hun perspectieven zijn ook nodig voor beleid dat aansluit bij hun leefwereld. Op basis hiervan doen we de volgende aanbevelingen:

1. Investeer in preventie en digitale opvoeding
Een veilige online omgeving creëren we niet door alleen te beperken of achteraf in te grijpen. Juist aan de voorkant is structurele aandacht nodig voor preventie, digitale opvoeding en begeleiding. Hoe we offline met elkaar omgaan, werkt ook online door, en andersom. Digitale opvoeding gaat daarom niet alleen over kennis van online risico's, maar vooral over normen en waarden: hoe respecteer je elkaars wensen en grenzen, hoe ondersteun je iemand die online grensoverschrijdend gedrag meemaakt en welke verantwoordelijkheid draag je voor je eigen gedrag online?

Ouders en opvoeders spelen hierin een belangrijke rol, maar kunnen dit niet alleen. Ondersteun hen met kennis en praktische hulpmiddelen. Betrek daarbij ook leeftijdsgenoten en de bredere omgeving van kinderen. Organiseer bijvoorbeeld voorlichting via de jeugdgezondheidszorg (JGZ) en versterk bestaande initiatieven zoals HackShield. Versnel daarnaast de invoering van digitale geletterdheid in het onderwijs en zorg dat scholen en leraren hiervoor op korte termijn voldoende ondersteuning en middelen krijgen. Ieder kind moet toegang hebben tot een vergelijkbare basis van kennis en vaardigheden om zich veilig en bewust in de online wereld te kunnen bewegen.

2. Versterk wetgeving, toezicht en handhaving
Er zijn verschillende Europese wettelijke kaders om de online omgeving veiliger te maken, zoals de Digital Services Act (DSA). Daarnaast liggen er voorstellen, zoals de EU Kids Act en de Digital Fairness Act (DFA). De uitdaging ligt in effectieve handhaving en een goede samenhang tussen bestaande en nieuwe wetgeving. Zo is het van belang dat de EU Kids Act en de DFA goed op elkaar aansluiten, zodat bescherming tegen bijvoorbeeld schadelijk ontwerp van sociale media niet afhankelijk is van de leeftijd van de gebruiker. Voldoende capaciteit en daadkrachtig toezicht op de naleving zijn daarnaast noodzakelijk, met oog voor kleinere platforms en andere digitale diensten, waarvoor soms lichtere of andere verplichtingen gelden.

Waar bestaande nationale wetgeving tekortschiet, moet deze gericht worden aangevuld met maatregelen. Zorg dat slachtoffers van online seksueel misbruik recht krijgen op kosteloze rechtsbijstand door een gespecialiseerde advocaat, zoals Fonds Slachtofferhulp[14] bepleit. Breid artikel 137c van het Wetboek van Strafrecht (groepsbelediging) uit met de discriminatiegrond 'geslacht', waarbij dit begrip expliciet betrekking heeft op genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken[15]. Zo worden jongeren beter beschermd tegen vrouwonvriendelijke en transfobe uitingen die bijvoorbeeld binnen de manosphere via sociale media worden verspreid.

3. Veranker online kinderrechten in wet- en regelgeving
Veranker de verantwoordelijkheid van de overheid voor de bescherming van online kinderrechten structureel in wet- en regelgeving. Zorg daarbij dat het beleid alle kinderen bereikt, ook kinderen die minder of geen toegang hebben tot de online wereld. Onderzoek hoe de bescherming van kinderen tegen online grensoverschrijdend gedrag duurzaam kan worden geborgd, bijvoorbeeld via de Wet publieke gezondheid. De invulling van deze verantwoordelijkheid wordt zo minder afhankelijk van wisselende politieke prioriteiten. Een wettelijke verantwoordelijkheid vraagt ook om structurele financiering van de organisaties die deze opdracht al in de praktijk uitvoeren. Daarmee stelt u ons beter in staat om samen met u te blijven werken aan een veilige online wereld.

[14] Petitie voor betere hulp bij online seksueel misbruik (Fonds Slachtofferhulp).
[15] Zie de Brief 'Uitbreiding verbod groepsbelediging met 'geslacht' (Bureau Clara Wichmann).